॥ श्री ॥
अथ श्री त्रिविक्रमपंडिताचार्यसुत श्री नारायणपंडिताचार्यविरचितः
॥ श्री मध्वविजयः ॥

११. ऐकादशः सर्गः
प्रचुरांतरप्रवचनं फणिराड उपशुश्रुवान ससनकादिमुनिः ।
गगनेऽल्पदृष्टवपुरत्र जनैः त्वरितं निलीनरुचिराप पदम ॥ ११.१ ॥

अतिचित्रधाम्नि निजधाम्नि रतं ससहस्रमस्तकमनंतममुम ।
मुनयोऽभिवाद्य विनयाभरणाः वरमन्वयुंजत तदाऽर्थमिमम ॥ ११.२ ॥

भगवत्तमस्य विपुलप्रमतेः समयं मनोहरतमं जगति ।
महितं भवद्भिरपि लोकपते पठतां मुहुः फलमुदेष्यति किम ॥ ११.३ ॥

अधिकारिणां फलमलं विदुषां भवति प्रवृत्तिरतिवीर्यवती ।
इति तत्फलं सफलसंकथनो भगवान प्रपंचयतु भूरिदयः ॥ ११.४ ॥

इति तैरुदीरितमुदारमतिः वचनं निशम्य स जगाद गिरम ।
शृणुताऽदरेण महनीयतमं महनीयपादसमयस्य फलम ॥ ११.५ ॥

त्रिदिवादि लभ्यमपि नास्य फलं कथितं कृषेरिव पलालकुलम ।
स्वफलं तु मुक्तिपदमुक्तिपदं शुकशारदादिपरमार्थविदाम ॥ ११.६ ॥

परमागमार्थवरशास्त्रमिदं भजताममानवकलारचितम ।
व्रजतामहो परमवैष्णवतां रतये स्वलोकमजितो दिशति ॥ ११.७ ॥

ननु तत्र विश्वविभवैकपदं प्रतिभाति पूर्णपुरुषस्य पुरी ।
उपलभ्यते यदुपमानपदं प्रतिबिंबमेव मणिवप्रगतम ॥ ११.८ ॥

सितसौधसंततिरुचा स्फुरिता परितोऽरुणाश्मगृहपंक्तिरुचिः ।
इह मच्छरीरवलये लसितां अनुयाति मूर्तिमसुरासु हृतः ॥ ११.९ ॥

शबळा वळीकघटितस्फटिकद्युतिभिर्हरिन्मणिमयी वळभी ।
प्रतिसद्म भाति यमुना मिळिता सितसौरसैंधवपयोभिरिव ॥ ११.१० ॥

यदि नाभविष्यदिह विभ्रमतानियमो जनस्य निलयावलिषु ।
विकटा विटंककृतपत्रिततिः कृतकेत्यवैक्ष्यत कथंचन नो ॥ ११.११ ॥

विविधस्तुलोपगतचित्रपटीसुवितानलंबिमणिदामगणः ।
शरणांतरेष्वधिकपूरणतः प्रचकास्ति विभ्रम इवावगळन ॥ ११.१२ ॥

विमलाकृतिः प्रकृतिरेव महामणिहेममय्यखिलवस्तुमयी ।
इह संभवेत सकलकांतिरसः कथितोऽधिकोक्तिभिरतः कविभिः ॥ ११.१३ ॥

तदनादिकालमितमुक्तिरतेःअगणय्यशंभुमुखसंघततेः ।
नगरैर्महापुरमसंहतिमत लसति प्रभोरयमहो महिमा ॥ ११.१४ ॥

भवनं विभाति भुवनैकपतेःभुवनत्रयाद्भुतगुणातिशयी ।
वरमंदिरप्रकरमध्यगतं द्विजमंडलस्थशशिमंडलवत ॥ ११.१५ ॥

स्वयमिंदिरैव पतिमानकरी गृहकर्म यत्र कुरुते सुतराम ।
अपि किंकरीदशशतीमहिता श्रियमत्र वर्णयति वेश्मनि कः ॥ ११.१६ ॥

कमलापतिः कमलयाऽमलया कमनीयया कमललोचनया ।
अमृताहिराजमृदुभोगगतः स्वरतोऽपि तत्र रमते परमः ॥ ११.१७ ॥

तरुणप्रभाकरसहस्ररुचं कनकांबरं मणिमयाभरणम ।
हसिताननेंदुमरविंददृशं तमरींद्रधारिणमनुस्मरत ॥ ११.१८ ॥

गणयेद रमाऽस्य न गुणानखिलान चतुराननश्चतुरवागपि नो ।
न वयं सहस्रवदना अपि तान अपरोदितानतिवदेम पुनः ॥ ११.१९ ॥

विधयो विहंगपतयोऽगणिता रमणीयुताश्च फणिपेंद्रमुखाः ।
परयोगभूरिसुखभोगमिता अवलोक्य तं दधति मोदरसम ॥ ११.२० ॥

सचतुर्भुजा वनजपत्रदृशो वरवेषिणोऽत्र सपिशंगपटाः ।
अरुणप्रभाश्च तरुणाभ्ररुचो विचरंति नाथरुचयः पुरुषाः ॥ ११.२१ ॥

भगवत्समीपमुपयातवतां प्रमदो न केवलमलब्धतुलः ।
अपि तस्य लोकमतिलोकगुणं भजतां सुदुर्लभमभूरिशुभैः ॥ ११.२२ ॥

न भवंति यत्र मृतिजन्मजराः त्रिविधं भयं किमुत दुःखगणः ।
अपरं च किंचिदशुभं न भवेत न गुणादि तत्प्रभवमूलमपि ॥ ११.२३ ॥

अनुभूयते सुखमनंतसखैः सकलैरलंमतिपदं सततम ।
अपि तारतम्यसहितैः स्वगुरुप्रवणैः परस्परमुरुप्रणयैः ॥ ११.२४ ॥

अतिसुंदराः सुरभयः पुरुषाः हरिचंदनेन नवचंद्ररुचा ।
चलचारुचामरधरानुचरा विचरंति नित्यतरुणा इह ते ॥ ११.२५ ॥

सविलासलास्यपरितुष्टदृशो मृदुगीतवाद्यमुदितश्रवणाः ।
अनुरंजयंति नवकंजदृशो रमणा अमी स्वरमणीस्तरुणीः ॥ ११.२६ ॥

परिणायकानुपवनाभिमुखान अनु निस्सरंति हरिणीनयनाः ।
विमलाद विमानवलयाच्छनकैः शशिमंडलादिव रुचो रुचिराः ॥ ११.२७ ॥

अरुणाश्मवर्णतनवस्तनवः शुभहारसन्निभरुचोऽप्यपराः ।
हरिनीलनीलरुचयोऽत्रपराः प्रकटीभवंति विविधाभरणाः ॥ ११.२८ ॥

सुचिरद्युतीर्दधति सूक्ष्मतरं स्वयमंबरं च खलु बिभ्रति याः ।
शुकनिःस्वना ध्रुवमिमा अपराः सुपयोधरा जलधरावलयः ॥ ११.२९ ॥

समतीतविद्रुमभुवां सुदृशां पदपल्लवाग्र्यनखरक्तरुचीः ।

परभागतः स्फटिककुट्टिमभूः प्रकटीकरोति न पुरा प्रकटाः ॥ ११.३० ॥

हरिणीदृशां निवसनानि बृहत्सुनितंबबिंबरुचिरोरुरुचा ।
शबळद्युतीनि मदनस्य जगज्जयवैजयंत्य इति निश्चिनुमः ॥ ११.३१ ॥

करपल्लवैस्तरळितैर्ललितैः असकृत क्वणत्कनककंकणकैः ।
नवरोमराजिवलिवल्गुमृदुप्रतनूदरैरतिमनाक तरळैः ॥ ११.३२ ॥

कुचकुंभपूर्णतरकांतिसुधारसशेषबिंदुविसरच्छविभिः ।
वरहारराजिभिरुतानुपदं परिलोठिताभिरशनैरुरसि ॥ ११.३३ ॥

अपि लीलया कुवलयोल्लसितैः अपरैः करैः सहचरीनिहितैः ।
वदनैः शुचिस्मितकटाक्षरसैः चलकुंडलोल्लसितगंडयुगैः ॥ ११.३४ ॥

प्रगतासु तासु रणितै रशनामणिनूपुरैरिव पुरा गदिताः ।
अनुवीक्षितुं तनुविलासमिमं तरुणा भवंत्यथ निवृत्तमुखाः ॥ ११.३५ ॥

अनुपालिताः स्वदयितैर्दयिताः कथमप्युपेत्य कुचभारनताः ।
शनकैः पुनस्तदवलंबबलात किल ता विशंति परमोपवनम ॥ ११.३६ ॥

हसितप्रसूननिकरोरुभरप्रणमत्सुवर्णमणिसर्वतरून ।
उपगूहयन्नमृतसिंधुसखः पवनो न कस्य सुखमेधयति ॥ ११.३७ ॥

वरपारिभद्रकसुकल्पतरुव्रजपारिजातहरिचंदनवत ।
सहितं समादिपदताननगैः परिभूषयंति तदहो ऋतवः ॥ ११.३८ ॥

स्मितमाधवीकुसुमरम्यतरौ नवचंपकादिकुसुमोल्लसितौ ।
मधुमाधवौ मधुपगीर्मधुरौ मधुजित्प्रियान प्रमदमानयतः ॥ ११.३९ ॥

नवमल्लिकास्रजमभीष्टतमः शुचिसंभवां प्रणयिनीशिरसि ।
कलयन स्वयं न कुशलेति किल प्रतिघट्टयत्युरुकुचावुरसा ॥ ११.४० ॥

मधुरस्वरास्ततपतत्रततिप्रकटांतपंक्तिधृतनेत्ररुचः ।
शिखिनोऽनुयांति हि सहस्रदृशं जलदर्तु लक्ष्मनिजनृत्तमहे ॥ ११.४१ ॥

शरदोल्लसत्कुवलयेक्षणया विकचारविंदरुचिराननया ।
प्रियया च शोभनशुकस्वनया रमते जनो मुखर हंसकया ॥ ११.४२ ॥

अभिनंदयन हिमऋतुं सुसखा स्फटिकाचलच्छलहिमाधिकृतम ।
फलिनीकुलं कुसुमयन शिशिरो हसतीव फुल्लनवकुंदरुचा ॥ ११.४३ ॥

हिमशीतवर्षपरितापपुरस्सरदोषमूलमिह नर्तुगुणः ।
प्रियमेव साधयति नित्यमहो स विमुक्तिमानिति विमुक्तिमताम ॥ ११.४४ ॥

अमृतस्रगुत्तमफलप्रसवान अमृताय तत्र जनताऽर्पयति ।
उपभोक्तुमप्यविधिबंधवशा प्रकृतिं प्रयाति सकलोऽपि सदा ॥ ११.४५ ॥

प्रमदातिरेकमुपयातवता प्रमदागणेन चरतोपवने ।
उपगीयते स्म मधुरं मधुजिच्चरितं सकांततितिना सततम ॥ ११.४६ ॥

ललना ललंत्यभिवरं प्रवरा लळिता लुनंति कुसुमानि पराः ।
इतराः स्रजो विरचयंति पतीन अनुरंजयंति न हि काश्चन नो ॥ ११.४७ ॥

वनलीलया विविधया मुदिताः तरुणा घनस्तननतास्तरुणीः ।
सुलतालयेषु परिरभ्य रतिं वदनारविंदमधुपा दधति ॥ ११.४८ ॥

रसिकाः सुधाप्सु सरसीषु ततो रुतनूपुरानुकृतसारसिकाः ।
विहरंति साकमवगाह्य धवैः जलमड्डुकोत्सवहसद्वदनाः ॥ ११.४९ ॥

विविधा विधाय विहृतीः सलिले विकटेषु विद्रुमतटेषु गताः ।
सुरभिं सुवर्णमथ वर्णकमाददते सखीकरगतं महिळाः ॥ ११.५० ॥

जघनांशुकैरवयवाभरणैः कुचकुंकुमैश्च कचमाल्यवरैः ।
नयनांजनैरपि मिथोब्जदृशां घटितैरलंकृतिरलं क्रियते ॥ ११.५१ ॥

तनुमध्यमा निजगृहाणि गताः सममात्मनामसुसमैरसमैः ।
अमृतं पिबंत्यसुलभं भविभिः चषकैर्महारजतरत्नमयैः ॥ ११.५२ ॥

मृदुकम्रशय्यमनुरागवतां मणिमंचमंचितदृशोऽवसरे ।
अपि चोदिता अधिरुहंति शनैः विनयो हि भूषयति सर्वरसम ॥ ११.५३ ॥

अभिकांतमुन्नमितकांतकुचा किल बध्नती सकुसुमां कबरीम ।
सुमुखी सुलक्ष्यभुजमूलवलिः परिरभ्यते प्रणयिनाऽतिरसात ॥ ११.५४ ॥

पृथुवृत्ततुंगकठिनोरसिजद्वयवारितायतनिजांतरयोः ।
भुजयोर्युगेन रमणो रमणीं परिरभ्य कोऽत्र रमयेन्न सुखी ॥ ११.५५ ॥

स्मितफुल्लमुल्लसितझिल्लिलसन्मणिकुंडलं मृदुकटाक्षपटु ।
निभृतो निरीक्ष्य सुचिरं सुतनोः प्रतिचुंबति प्रियतमो वदनम ॥ ११.५६ ॥

नतमुन्नमय्य मुखचंद्रमसं परिरंभसंभृतमुदा सुदृशः ।
उपरम्यते न तरुणेन चिरं मधुराधरामृतरसं पिबता ॥ ११.५७ ॥

रभसावपातितपृथूरसिजः परिरभ्य तत्क्षणवियाततरः ।
मणितादिसौरतवितानपटू रमयत्यमून युवतिसंघ उत ॥ ११.५८ ॥

अतिलौकिकान रमयतो रमणान रमयंत्यलौकिकगुणा ललनाः ।
अनुरूपरूपमतिलोकसुखं तदलौकिकं निधुवनं लसति ॥ ११.५९ ॥

न रतिः श्रमादिखचिता नियमाद विरहव्यथाऽपि न वधूवरयोः ।
प्रतिकामिनीप्रणयतः कलहो न समस्ति दोषरहिते हि पदे ॥ ११.६० ॥

सुखसंविदात्मकतया वपुषां सुरभित्वमेव बहिरंतरपि ।

हरिधाम्नि दंपतिगणस्य ततो ननु मान्यतेऽपि मुनिभिः सुरतम ॥ ११.६१ ॥

श्रृणुताप्यलोकविषयं विषयं सकलस्य मुक्तनिकरस्य दृशाम ।
वपुरिंदिरापतिरमंदरसं ननु सुंदरं प्रकटयत्यनिशम ॥ ११.६२ ॥

मणिराजिराजित महामकुटं शितिकांतकुंतळसहस्रतयम ।
अळिकार्धचंद्रविलसत्तिलकं श्रवणोल्लसन्मकरकुंडलयुक ॥ ११.६३ ॥

परिपूर्णचंद्रपरिहासिमुखं जलजायताक्षमरुणोष्ठपुटम ।
हसितावलोकललितैरतुलैः अभिनंदयत प्रणतमात्मजनम ॥ ११.६४ ॥

नवकंबुकंठमहिमांशुमहो महिमोपलेंद्रवरहारधरम ।
रमणीयरत्नगणविद्धलसद्वलयांगुलीयकवरांगदवत ॥ ११.६५ ॥

रविचक्ररुक्प्रकरचक्रकरं विधुबिंबकंबु मधुरांबुरुहम ।
ज्वलनज्वलद्गदमुदारधनुः पृथुवृत्तहस्तमतिताम्रतळम ॥ ११.६६ ॥

वरपीवरांसमधिराजदुरोमणिमंटपाग्र्यविलसत्कमलम ।
सजगद्द्विसप्तकतनूदरकं शुभनाभिकंजगतकाळिनुतम ॥ ११.६७ ॥

अतिकांतकांचिपदकांचिमिलत्तपनीयभंगरुचिपिंगपटम ।
वरहस्तिहस्तसदृशोरुयुगं क्रमवृत्तचारुतरजंघमुत ॥ ११.६८ ॥

वरनूपुरं परमरुक्प्रपदं नवविद्रुमद्युतिनखावलिमत ।
अरिवारिजध्वजकळंकलसत्पदपांसुपावितजगत्त्रितयम ॥ ११.६९ ॥

निखिलागमावगमितैरमितैः सुखसंविदादिभिरनंतगुणैः ।
प्रपदादिकांतसकलावयवाकृतिभिः सदैक्यवददोषलवम ॥ ११.७० ॥

अधिकारिणां गुणविशेषवषाद द्विपदाद्यनंतचरणांततया ।
अतिभासितं घनगुणापघनैः इतरैष्च तत्तदुचितै रुचितैः ॥ ११.७१ ॥

नवभानुभा: कनककांतिपरं वरहारहारि हरिनीलहरित ।
शबळप्रभादिविविधद्युतिमत सुखबोधसौरभसुरूपगुणम ॥ ११.७४ ॥

आष्चर्यरत्नेश वधिकं जगत्त्रयेप्याष्च्चर्यमाष्च्चर्यमहो मुहुर्मुहु: ।
सौंदर्यसारैकरसं रमापते: रूपं तदानंदयतीह मोक्षिण: ॥ ११.७३ ॥

इज्यते यज्ञशीलै: स यज्ञ: प्राज्ञमध्ये पर: प्रोच्यतेऽन्यै: ।
गीयते गेयकीर्ति: सुगीतै: विध्यबद्धै: सदाऽऽनंदसांद्रै: ॥ ११.७४ ॥

वैकुंठे ते श्रीविशेषा जनानामत्याश्चर्यं चित्तवाचामभूमि: ।
वैकुंठेते श्रीविशेषाजनानामुक्तश्लाघ्ये युक्तमेतादृशत्वम ॥ ११.७५ ॥

यंयं सुखी कामयतेऽर्थमत्र संकल्पमात्रात सकलोऽपि स स्यात ।
इत्येव वेदा अपि वेदयंति मुक्तिं तत: को विभवातिरेक: ॥ ११.७६ ॥

महानंदतीर्थस्य ये भाष्यभावं मनोवाग्भिरावर्तयंते स्वशक्त्या ।
सुराद्या नरांता मुकुंदप्रसादाद इमं मोक्षमेते भजंते सदेति ॥ ११.७७ ॥

॥ इति श्रीमत्कविकुलतिलक त्रिविक्रमपंडिताचार्यसुत
श्रीनारायणपंडिताचार्यविरचिते श्रीमध्वविजये
आनंदांकिते ऐकादश: सर्ग: ॥